

ȚOTĂ UNDE E PLEȘO

Nicolae Țic

ÎNTÎMPLĂRI ÎN AER LIBER

Conform unor indicații care se vroiau precise, în zece minute trebuia s-ajung la sonda lui Alexe. După vreo jumătate de ceas, gândind ceva despre cel care-mi dăduse indicațiile — desigur, de bine! — am hotărât să-ntreb pe cine mi-o ieși în cale: „Unde lucrează brigada lui Alexe?” Același răspuns: „Aici, pe deal”. Un semn vag, însoțit de un îndemn: „Nu mai aveți mult...” Și-am tot mers „aici pe deal” încă vreun sfert de ceas. Drum drept, cotit, iar drept, cobori în vale — îți rămân pantofii în noroi, urci — te-nhață măcăcinii... (Am aflat, mai apoi, că Alexe Vasile face drumul acesta — centrul Țiclenilor — sondă — de câteva ori pe zi; dar el poartă cizme de cauciuc, are pași mari, sare peste piraie și măcăcini, știe potecile — în sfârșit, are multe avantaje față de reporter.) Odată ajuns, mi-am îngăduit o constatare:

- Îi greu drumul pîn-aici.
- Îi păcătos.
- Pe dumneata nu te obosește?
- Nu, că eu am crescut în aer liber.
- Dar nu mai ești tânăr.
- Da' nici bătrîn.

Alexe Vasile are, într-adevăr, înfățișarea omului crescut în aer liber: înalt, robust, încă plin de vigoare la cei vreo patruzeci și cinci de ani ai lui, dornic de acțiune. E aproape cu neputință să-i smulgi o văicăreală. „Dacă mă doare ceva — și câteodată mă dor destule — îi treaba mea. Acasă, n-am decît să sar pe pereți. Da' la sonde, văicăreală costă milioane!” Ca să nu-l ajungă cine știe ce melancolii, ori dureri (i s-a părut lui, odată, că l-ar încerca reumatismul), Alexe lucrează

Într-una, s-a amestecă în toate — (deși, ca brigadier ce e, ar fi destul să controleze pe ceilalți și să dea sfaturi). E convins că dacă lucrezi mult — și încă în aer liber — amîni bătrînețea. Convingerea aceasta îi aduce, citeodată, neplăceri. Mai precis, de cîte ori ia parte la munca echipei lui Constantin Frățilă. „Nea Alexe, ți-am spus să nu te mai amesteci...” „Mi-i fi spus tu!”... „Nea Alexe, numai dacă eu fac ceva rău, atunci...” „Bine, să vă las...” „Du-te, nea Alexe, îl îndeamnă Frățilă, du-te în „camera de comandă” și stai liniștit”. Alexe își trage șapca pe ochi — asta-i semn de supărare la el — și se retrage. „Mă duc să mă culc”.

Camera de comandă e o mică baracă din scinduri, ridicată la vreo zece metri de sonda în foraj; se află în ea multe, echipament de protecție, o măsuță etc. Alexe intră, își lipește fața de gemulețul cît palma și-i urmărește pe cei din echipă. După un sfert de ceas, i se pare că nu mai are aer și iese val-vîrtej. Găsește vreo pricină unuia din echipă — și s-apucă s-arate el cum se lucrează. Constantin Frățilă nu-i mai spune nimic. Știe că orice rugăminte e zadarnică, Alexe n-o să se mai întoarcă în „camera de comandă”.

Frățilă e un holtei trecut de treizeci de ani, ceva mai scund decît Alexe, îndesat (plesnește salopeta pe el), cu ochi mari, senini, și voce domoală. De ani de zile îl roagă pe Alexe să nu se mai amestece în treburile lui. „Nea Alexe, dumneata m-ai calificat maistru sondor și mi-ai dat în primire o echipă. Păi, de ce-ai făcut-o, frate, dacă n-ai încredere?” Frățilă e un ambițios fără pereche. A lucrat cîțiva ani cu Alexe, a prins bine meseria (e socotit cel mai destoinic maistru sondor din schela Țicleni) și vrea să se descurce, singur, în orice împrejurare. „Altfel, cu dădăceli, mereu cu dădăceli, o să mă protestesc. Uit și ce-am învățat. Oameni buni, lasăți capul meu să fiarbă, că de aia-i cap...”

În urmă cu vreo doi ani, din vina unui membru al echipei, s-au rupt prăjinile la puț. Alexe, care nu îngăduie asemenea isprăvi, și-a cam ieșit din fire. Situația era destul de gravă. Dacă n-o să poată scoate prăjinile? „Frățilă, asta costă milioane!” „Știu, milioane, a convenit Frățilă, calm.” Nea Alexe aprinde dumneata o țigare și du-te undeva, du-te în sat, ori la altă sondă. Aici nu-ți dau voie să te amesteci, că și eu am cap. După o vreme, poți să dai un telefon, ca să-ți spunem ce-am făcut.” Firește, Alexe nu s-a mișcat de lângă sondă. N-a dat însă nici o indicație. Și nimeni nu l-a întreat nimic. N-a fost nevoie de el. Frățilă a condus operația cu o siguranță de invidiat. Cei din echipă au scos prăjinile și le-au înlocuit într-un timp record.

— Nea Alexe, dumneata ce mai cauți aici?

— Nimic. Ce să caut, Caut ziua de ieri.

— Ești supărat? I-a iscutit Frățilă.

— Sint, s-a prefăcut celălalt. Văd că vreți să vă descotorosiți de mine.

— Nea Alexe, dă-o-ncolo, ai înțeles greșit — și Frățilă, îngrijorat, s-a grăbit să-l mîngie. Nea Alexe, eu trebuie să-mi încerc puterile, să mă descurc, altfel, cu dădăceli... Dumneata ești om serios.

— Lasă că știu eu cum sint.

Alexe nu era supărat, dimpotrivă. Se gîndea însă că cei din brigadă ar trebui să aibă mai multă înțelegere pentru el. Lucrează în petrol de vreo treizeci-șisase de ani, s-a îmbolnăvit de petrol (cum spune un prieten al lui, Muscalu) și-i vine greu să stea locului. Numai să controlezi și să dai poveți nu-i o treabă de om crescut în aer liber. Ar face cu dragă inimă munca podarului, ori a maistrului sondor. El e brigadier însă, și trebuie să conducă. E brigadier de prin 1949. Pe atunci lucra la o schelă din Valea Prahovei. În 1953, cînd au început lucrările în noua regiune petroliferă, a fost transferat la Țicleni. L-a luat cu el și pe Frățilă. Ajuns la Țicleni s-a interesat de sondori: „Ei, unde-s? Să-i văd! Ce oameni îmi dați în brigadă?” Erau ceva oameni, dar pentru brigada lui nu s-a mai ajuns. I s-a spus: „Te duci prin sate și-ți cauți flăcăi, îi înveți meseria și-o să fie bine.” Împreună cu alți brigadieri veniți din Valea Prahovei, Alexe a cutreierat satele olteneste. În scurtă vreme a strîns oameni pentru o brigadă.

Alexe trăiește cu convingerea că cine încape pe mina lui o să învețe neapărat sonderitul. I-au încăput mulți pe mină și n-au a se plinge. Alexe are o răbdare de înger, e în stare să explice un lucru de zeci de ori (avînd de grijă să întrebe după fiecare explicație: ți-a intrat în cap? Ia să vedem) și nu descurajează nici măcar în cazul unor dovezi evidente de nepricepere. „Hai să mai încercăm o dată...” Cînd socotea că omul de care s-a ocupat a prins ceva din meserie, Alexe îl ia la „plimbare”. „Dă-mi brațul... ce mai faci, cum o duci?” La vreo sută de

metri de sondă, Alexe se oprește: „Stai și matale și ascultă. Ascultă bine și să-mă spui mie ce se petrece acolo. Da' exact să-mi spui“. Firește, celălalt nu știe să spună prea multe. „Bine, hotărâște Alexe. O să mai facem și mine o plimbare“.

Oltenii care au intrat în brigada lui Alexe au prins destul de repede meseria. „Nea Alexe poți să fii liniștit, că n-o să ne coste milioane“. Adică, n-o să se întâmple catastrofe. Nea Alexe era liniștit și nu prea. Când se apropia duminica, oltenii pregăteau biletele de voie: „Am nevastă, m-am însurat de-o lună, de două, trebuie neapărat s-o văd“. „Eu îi am pe-ai mei, pe bătrâni“. „Eu am o verișoară“... O dată, de două ori, Alexe s-a arătat îngăduitor. Flăcăii s-au răspândit prin sate, pe la părinți și cunoscuți. S-au întors peste trei și cinci zile. „Nea Alexe, să vezi ce pățanie...“ „Nea Alexe, nu te supăra“. „Ba mă supăr“. Și a doua oară... A doua oară nimeni n-a îndrăznit să se mai prezinte cu bilete de voie. „Care ai nevastă, și-o aduci aici. Iți dăm casă, facem noi rost și te aranjăm. Care nu, să fii sănătos! Da' să-mi umbli mie hai-hui, nu se mai poate.“ Oltenii erau de acord că nu se mai poate, dar nu-i răbda inima să nu dea o fugă, din când în când, la ai lor. Călin Pompiliu — Pompilică, sondor de nădejde, s-a însurat cu o fată din Vladimiri. „Pompilică, îți aduci nevasta aici?“ „Nu, nea Alexe, eu aș aduce-o da' nu-mi dau voie ai ei.“ „Păi atunci, ce fel de muncitor ești tu? Măine, poimăine lași meseria și te culbărești lângă nevastă, la sat“. „Nici vorbă, nea Alexe“... Nici vorbă, nici vorbă... pînă cînd Alexe a aflat că Pompilică își ridică o casă în Vladimiri. Avea cu ce să și-o ridice, ciștiga bine. „Măi băiete, de ce nu-ți faci tu casa aici, lângă sonde?“ „Nu mă lasă nevasta, nea Alexe“. Curînd, și-a construit casă, tot în Vladimiri, și Gheorghe Caloianu, ajutor de sondor-sef. „Bine nătăfleață, s-a supărat Alexe, noi lucrăm împreună de patru ani și văd că nu s-a prins nimic de tine“. „Ba s-a prins, nea Alexe, da' dacă nevasta zice“... „O să vă scot eu nevestele din cap, n-aveți grijă“. „Cam greu, nea Alexe, greu“. „Oho, nu mă cunoașteți!“ Cînd se supăra — foarte rar, de altfel, Alexe e gata să treacă la măsuri radicale: îl scot pe Caloianu din brigadă, îl scot și pe Călin, să se ducă la neveste, să clocească lângă ele. Pe urmă-i pare rău, se rușinează de hotărîrile luate: Nici așa, c-o să rămîn singur. Aștia-s tineri, am fost și eu ca ei, cîte prostii nu mi-au umblat prin cap! Hai să încercăm altfel...“

În urmă cu vreo cinci ani, Alexe era singurul membru de partid din brigadă. Utemiști — Constantin Frățilă și Caloianu. „Ei, da, a gîndit Alexe, muncitori ca voi mai rar. Măcar să nu v-audă cineva, c-ajung și eu de ris.“ Alexe a deschis un cerc de învățămînt politic. A predat el o vreme, pe urmă Frățilă. Curînd, trei dintre flăcăii din brigadă au fost chemați la cursurile de propagandiști. Au învățat ei, ca apoi să-i învețe pe alții. Alții care înainte nu voiseră să audă de ședințe, s-au înscris în U.T.M. Constantin Frățilă i-a cerut lui Alexe recomandare pentru partid. Acesta a fost începutul. Astăzi, opt dintre membrii brigăzii sînt comuniști. Și fiecare dintre ei a primit recomandare de la Alexe.

În anul care a trecut, brigada a forat patru sonde. Felicitări, premii, distincții... Nici un accident. Și nici o absență nemotivată. (Fiindcă veni vorba de absențe, trebuie să consemnăm, aici, că Frățilă, de șapte ani de cînd e petrolist, nu are nici o absență nemotivată. Omul e necăjit, că sînt destui care nu vor să-l creadă: „Chiar nici una?“ Alexe ar avea motive să fie încîntat — și ceva mai fudul decît el. Zice că a încercat să fie — dar nu-l prinde. Și-atunci a rămas tot ca mai înainte.

Am coborît de la sondă seara, pe la nouă, împreună cu Alexe și Călin Pompiliu. Flăcăul povestea cu năduf despre frate-său, de la sat: „E tot deștept ca mine, foc! — da' în ultima vreme s-a scrîntit. Ii zic: Vîno nene la sondă. El: Nu vin frate-miu, că mi-i bine în sat“. „Da' se miră Alexe. Eu mai cunosc un scrîntit, care și-a făcut casă la sat, iar el lucrează aici“. „Fără ghionturi nea Alexe, rîde Pompilică, fără, că mă supăr“. „Apoi, gînditor: „O să-mi fac eu o casă și aici“... Cînd ajungem la comitetul de partid, Alexe ne roagă să așteptăm o clipă.

Întră în grabă și se interesează: „N-a telefonat nimeni pentru mine? Cei de la sondă... Nimic, nimic?“ I se confirmă: „Nimic“. Alexe o ia spre casă, posomorît. „Vedeți că nu mai au nevoie? Vor să scape de mine“. (Evident, Alexe exagerează!) Il întreb:

— Nu ești obosit?

— Nu, că ce-am făcut azi? De ici-colo.

— Da' nu mai ești tînăr.

— Las' că știu eu cum sînt.